

Asia

Komission ehdotukset täytäntöönpanoasetuksiksi EU:n yhteisen maatalouspolitiikan sääntöjen joustavoittamiseksi koronaviruspandemian aiheuttaman tilanteen vuoksi

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio on antanut kolme ehdotusta täytäntöönpanosäädöksiksi EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) sääntöjen joustavoittamiseksi uuden koronaviruksen aiheuttaman tilanteen vuoksi. Asetusehdotus (DS/CDP/2020/02) hyväksyttiin yksimielisesti suorien tukien ja maaseudun kehittämisen komitean äänestyksessä kirjallisessa menettelyssä 2.4.2020 ja täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/501 julkaistiin 7.4.2020. Asetusehdotusten (DS/CDP/2020/03) ja (DS/CDP/2020/04) käsittely on kesken eikä niistä olla vielä äänestetty.

Täytäntöönpanoasetusehdotukset käsitellään komitologia-asetuksen (EU) N:o 2011/182 mukaisessa komitologiamenettelyssä tarkastelumenettelyä noudattaen.

Jos komitea antaa puoltavan lausunnon, komissio hyväksyy täytäntöönpanoasetuksen. Jos komitea ei anna lausuntoa, komissio voi hyväksyä täytäntöönpanoasetuksen, ellei jäsenvaltioiden yksinkertainen enemmistö vastusta täytäntöönpanoasetuksen hyväksymistä. Jos komitea antaa kielteisen lausunnon, komissio ei hyväksy täytäntöönpanoasetusta.

Koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi komiteat eivät kokoonnu ja jäsenvaltiot äänestävät asetusehdotuksista kirjallisessa menettelyssä.

Tilanteen poikkeuksellisuuden vuoksi maa- ja metsätalousministeriö antaa tässä tapauksessa eduskunnalle selvityksen myös komitologiamenettelyssä käsiteltävistä komission asetusehdotuksista.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä komission ehdotukset täytäntöönpanoasetusten muuttamisesta nykyisessä poikkeustilanteessa.

Suomi on erittäin tyytyväinen siihen, että komission ehdotukset on saatu nopealla aikataululla. Suomi katsoo, että ehdotetut poikkeukset ovat askel oikeaan suuntaan.

Suomi pitää hyvinä ehdotuksia maataloustukien ennakoiden korottamisesta sekä tiloilla tapahtuvan valvonnan vähentämisestä vuonna 2020. Suomi kannattaa ennakoiden korotuksia erityisesti pinta-ala- ja eläinperusteisissa ohjelmatuissa, joiden maksuaikataulu ja valvontaan liittyvät ehdot ovat joustavia ja toteutettavissa poikkeustilanteessakin ja jotka mahdollistavat suuremman tiloille toteutettavan maksatuksen kuin muuten olisi mahdollista. Valvonnan vähentämisen osalta nykyisessä tilanteessa olisi Suomen näkemyksen mukaan voitu mennä pidemmällekin.

Suomi pitää tärkeänä, että poikkeuksia tarkastellaan tarvittaessa uudelleen ja erityisesti, jos poikkeustilanne pitkittyy tai jollakin jäsenvaltiolla on erityisiä ongelmia.

Pääasiallinen sisältö

Uusi koronavirus sekä sen hillitsemiseksi tehdyt toimenpiteet vaikuttavat maataloussektorin toimintaedellytyksiin. Tämän vuoksi komissio on antanut kolme ehdotusta täytäntöönpanoasetuksiksi YMP:n sääntöjen joustavoittamiseksi, jotta sektorin toimintakyky säilyy poikkeustilanteesta huolimatta. Asetusehdotuksissa ehdotetut muutokset olisivat voimassa vuoden 2020 ajan.

Komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) 2020/501 muutetaan täytäntöönpanoasetuksen (EU) No 809/2014 hakuaikoja koskevia artikloita siten, että kaikki jäsenvaltiot voivat poikkeustilanteen niin edellyttäessä jatkaa suorien tukien ja maaseudun kehittämisen pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien hakuaikaa ja siihen liittyviä määräaikoja kuukaudella vuonna 2020. Suomella on mahdollisuus kansallisella päätöksellä jatkaa hakuaikaa ja uusi määräaika Suomessa voisi olla 15.7.

Komission täytäntöönpanoasetusehdotuksella (DS/CDP/2020/03) muutettaisiin asetuksen (EU) N:o 1306/2013 75 artiklaa siten, että pinta-ala- ja eläinperusteisten ohjelmaturien ja suorien tukien ennakkomaksuja korotetaan. Ohjelmaturien ennakkomaksujen enimmäismäärät nousisivat 75 %:sta 85 %:iin maksujen kokonaismäärästä ja suorien tukien ennakkomaksut 50 %:sta 70 %:iin. Suorien tukien ennakkomaksuja voitaisiin maksaa 16.10. alkaen. Suorien tukien ennakkomaksujen edellytyksenä on ollut paikan päällä tehtävien valvontojen loppuun saattaminen. Komission ehdotuksen mukaan säännöksiä helpotettaisiin siten, että edellytyksenä on vain hallinnollisten valvontojen loppuun saattaminen. Maaseudun kehittämisen viljelijäturien ennakoissa vastaava helpotus on voimassa muutoinkin. Korotukset eivät poikkea useina aiempina vuosina tehdyistä poikkeamista, joita on sallittu pääsääntöisesti poikkeuksellisten sääolosuhteiden takia.

Komission täytäntöönpanoasetusehdotuksella (DS/CDP/2020/04) muutettaisiin täytäntöönpanoasetuksen (EU) No 809/2014 valvontoja koskevia artikloita siten, että jäsenvaltioille tukien maksun edellytykseksi asetettuja valvontamääriä vähennetään. Asetusehdotus mahdollistaisi paikan päällä tehtävien valvontojen korvaamisen satelliitti- ja kaukokartoitusvalvonnalla sekä tiettyjen valvontavelvoitteiden vähentämisen. Asetusehdotuksen merkittävin muutos on se, pinta-ala- ja eläinperusteisten ohjelmaturien ja suorien tukien valvontavelvoitetta olisi poikkeustilanteen takia mahdollista tiputtaa 5 %:sta 3 %:iin ja täydentävien ehtojen valvontavelvoitetta 1 %:sta puoleen prosenttiin. Myös lievennetyn seuraamuksen (ns. keltainen kortti) seurantavelvoitteita ja valvonnan lisäysvelvoitteita merkittävän seuraamusmäärän takia lievennettäisiin. Asetusehdotuksen mukaan myös vain tiettynä ajankohtana mahdolliset tarkastukset voitaisiin vuonna 2020 hoitaa uudella teknologialla, mm. paikkatiedon sisältävillä valokuvilla. Itse tarkastuksen ajankohtaan ei annettaisi kuitenkaan helpotusta. Asetusehdotuksessa annettaisiin myös osittain lisää aikaa vuoden 2019 valvontatilastojen

toimittamiseen. Lisäksi asetusehdotuksessa annettaisiin poikkeustilanteen takia helpotuksia maaseudun kehittämisen muiden kuin pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien valvontaan, markkinatukien ja POSEI- sekä pienten Aigeian meren saarten tukien valvontaan.

Täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/501 tuli voimaan samana päivänä kuin se julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä eli 7.4.2020. Asetusehdotukset DS/CDP/2020/03 ja DS/CDP/2020/04 tulisivat voimaan kolmantena päivänä julkaisusta. Asetuksia sovellettaisiin heti julkaisusta vuotta 2020 koskeviin hakemuksiin.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 291 artikla, jonka mukaan, jos unionin oikeudellisesti velvoittavat säädökset edellyttävät yhdenmukaista täytäntöönpanoa, voidaan kyseisillä säädöksillä siirtää täytäntöönpanovaltaa komissiolle.

Täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/501

- asetuksen (EU) N:o 1306/2013 78 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohta
- määräenemmistö

Täytäntöönpanoasetusehdotus DS/CDP/2020/03

- asetuksen (EU) N:o 1306/2013 75 artiklan 3 kohta
- määräenemmistö

Täytäntöönpanoasetusehdotus DS/CDP/2020/04

- asetuksen (EU) N:o 1306/2013 62 artiklan 2 kohta, asetuksen (EU) N:o 228/2013 8 artikla ja asetuksen (EU) N:o 229/2013 7 artikla
- määräenemmistö

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto (EU18) kirjallinen menettely 7.-8.4.2020

Maa- ja metsätalousministeriön E-kirje 8.4.2020

Eduskuntakäsittely

Täytäntöönpanoasetuksesta (EU) N:o 1306/2013, jolla täytäntöönpanovaltaa on siirretty komissiolle, on annettu eduskunnalle E-kirje (E 87/2011 vp) ja U-kirjelmä (U 69/2011 vp) sekä U-jatkokirjeet (1.6.2012, 1.3.2013 ja 20.5.2013).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Täytäntöönpanoasetusehdotuksista ei aiheudu tarvetta muuttaa kansallista lainsäädäntöä. Jos kuitenkin hakuaikaa olisi tarvetta jatkaa 15.6. jälkeen täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2020/501 mukaisesti, edellyttäisi tämä Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain (193/2013) muuttamista.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksilla ei ole vaikutuksia EU:n talousarvion määrärahojen kokonaistasoon.

Tuet ovat erittäin tärkeitä niiden saajille, erityisesti poikkeusolosuhteissa, ja muutokset ovat siten tilojen tilanteen helpottamiseksi välttämättömiä.

Tukien ennakkomaksujen korotukset eivät poikkea useina aiempina vuosina tehdyistä poikkeamista, joita on sallittu pääsääntöisesti sääolosuhteiden takia. Näin ollen korotukset eivät tuo käytännössä suurta muutosta viljelijöille. Suomessa suorien tukien ennakkomaksuja ei olla tavanomaisesti maksettu, sillä on nähty tärkeämmäksi varmistaa se, että pääosa suorista tuista voidaan maksaa jo joulukuussa. Kymmenen prosentin korotus mahdollistaisi luonnonhaittakorvauksen ennakon maksamisen tiloille lähes 50 milj. euroa korkeampana kuin ilman asetusmuutosta. Ympäristökorvauksen ennakon vaikutus olisi vastaavasti yli 20 milj. euroa.

Muut vaikutukset

Täytäntöönpanoasetusehdotus (DS/CDP/2020/04) mahdollistaisi paikan päällä tehtävien valvontojen korvaamisen satelliitti- ja kaukokartoitusvalvonnalla sekä tiettyjen valvontavelvoitteiden vähentämisen. Suomessa ei ole käytössä satelliitti- tai kaukokartoitusvalvontaa. Suomessa asetusehdotuksen muutokset tarkoittavat käytännössä sitä, että 5 %:n pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien valvontavelvoite on mahdollista tiputtaa 3 %:iin ja täydentävien ehtojen 1 %:n valvontavelvoite 0,5 %:iin. On vielä selvitettävä komissiolta voisiko Suomi käyttää paikkatiedon sisältäviä valokuvia poikkeustilanteesta, vaikka validoitua järjestelmää ei ole käytettävissä. Jos esim. sähköpostitse lähetettävien paikkatiedon sisältävien valokuvien käyttö ei ole mahdollista, on tiettyyn ajankohtaan sidottu valvonta tehtävä edelleen paikan päällä käymällä.

Vaikka valvonnan määrä vähenee, valvontaresurssien määrän ei ennakoida vähenevän, koska aikataulut ovat jo tiukentuneet, kun valvontoja paikan päällä ei ole voitu poikkeustilanteen takia tehdä, erityisesti eläintuissa. Lisäksi valvontojen valmisteluun tarvitaan muutoksia, jotka aiheuttavat lisätyötä. Muutokset liittyvät jo tehtyjen valvontaotantojen poistamiseen, uusien ehtojen mukaisesti tehtäviin valvontaotantoihin, ohjeiden ja tietojärjestelmien päivittämiseen.

Täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2020/501 mahdollistama hakuajan pidennys olisi erittäin haastavaa ottaa käyttöön Suomessa, koska tämä viivästyttäisi myös valvontoja ja maksatuksia. Pikemminkin vallitsevassa poikkeustilanteessa olisi pyrittävä mahdollisimman aikaiseen hakuun, jotta sairastumistapauksessa hakemus on järjestelmässä muutosvalmiina 15.6. asti. Myös paikan päällä tehtävä valvonta on tarpeen saada käyntiin mahdollisimman pian hakuajan päätyttyä, jotta ennakoiden maksamisen edellytyksenä olevat hallinnolliset tarkastukset ja loppumaksujen edellytyksenä olevat paikan päällä suoritettavat tarkastukset saataisiin suoritettua ja maksut tuensaajille.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komissio on ensisijaisesti kannustanut jäsenvaltioita tukemaan koronaviruksen talousvaikutuksista kärsiviä yrityksiä kansallisesta budjetista. Tätä varten komissio hyväksyi 19.3.2020 tilapäiset valtiontukipuitteet koronavirustilanteen vuoksi.

Väliaikaiset valtiontukipuitteet ovat voimassa 31.12.2020 asti. Puitteet mahdollistavat sen, että jäsenvaltio mm. voi maksaa valtiontukea koronaviruksen talousvaikutuksista kärsiville maataloustuottajille enintään 100 000 euroa/yritys ja muille yrityksille enintään 800 000 euroa/yritys.

Asiakirjat

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/501, annettu 6 päivänä huhtikuuta 2020, täytäntöönpanoasetuksesta (EU) N:o 809/2014 poikkeamisesta vuodeksi 2020 yhtenäishakemuksen, tukihakemusten ja maksupyyntöjen viimeisen jättöpäivän, yhtenäishakemuksen tai maksupyynnön muutoksista ilmoittamisen määräpäivän sekä perustukijärjestelmään liittyvien tukioikeuksien myöntämistä tai tukioikeuksien arvon korottamista koskevien hakemusten viimeisen toimittamispäivän osalta

DS/CDP/2020/03 ja DS/CDP/2020/04 (komission täytäntöönpanoasetusehdotukset)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erityisasiantuntija Tuuli Orasmaa, tuuli.orasmaa@mmm.fi, p. 0295162056

Neuvotteleva virkamies Mirja Kiviranta, mirja.kiviranta@mmm.fi, p. 0295162352

Neuvotteleva virkamies Juha Palonen, juha.palonen@mmm.fi, p. 0295162356

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat	Euroopan maatalouden tukirahasto, IACS, jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), maaseuturahasto, maatalous, tartuntataudit, yhteinen maatalouspolitiikka, pandemiat
Hoitaa	MMM, STM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, OKM, PLM, RUOKA, SM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM
